

Sınava Hazırlık Sürecinin Bireyin Okuma Alışkanlığı Üzerinde Etkisi: 8.Sınıf Örneği

Sevil BÜYÜKALAN FİLİZ¹, Dilan KALAYCI²

Özet

Okuma bireyde zihinsel etkinlikler sonucu gerçekleşmekte olup okuma alışkanlığının kazanılmasında etkili pek çok unsur vardır. Bu araştırmanın amacı, LGS sürecinin 8.sınıf öğrencilerinin sosyal ve akademik başarısında rol oynayan okuma alışkanlığı üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırma, 2018-2019 eğitim öğretim yılı Ankara Şehit İlker Aydın Ortaokulu ve Trabzon Akçaabat Cumhuriyet Ortaokulunda okumakta olan 42 8.sınıf öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Her iki okuldan 21'er öğrenci alınmıştır. Verilerin toplanması, analizi ve yorumlanmasında nitel yöntem kullanılmıştır. Bu doğrultuda öğrencilerle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde elde edilen veriler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş ve daha sonra kâğıda geçirilmiş, görüşmeler her bir öğrencide ortalama 15 dakika sürmüştür. Araştırma sonucunda, öğrencilerin çoğu LGS sürecinin okuma durumlarını olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Ayrıca okumayı seven fakat düzenli okuma alışkanlığı bulunmayan öğrencilerin bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okuma, okuma alışkanlığı, sınav.

The Effect Of Preparation Process On Individuals' Reading Habit: 8th Grade Sample

Abstract

A Reading occurs as a result of mental activities in the individual and there are many factors effective in gaining it as a habit. The aim of this research is to examine the impact of preparation process on students' reading habits that play a role in their social and academic success. The research was conducted with 42 8th grade students who are studying in Ankara Şehit İlker Aydın and Trabzon Akçaabat Cumhuriyet Middle Schools of 2018-2019 education year. 21 students were taken from both schools. The qualitative method was used in the collection, analysis and interpretation of the data. For this purpose, semi-structured interviews were held with the students. The data obtained during semi-structured interviews were recorded with the voice recorder and then printed, and the interviews lasted about 15 minutes on average in each student. As a result of the research, most of the students stated that the LGS process affects their reading status negatively. It was also concluded that there are students who love to read but do not have a habit of reading regularly.

Keywords: Reading, reading habit, examination.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Gazi Üniversitesi, sevilfil@gmail.com

² Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, dilan.kalayci@gazi.edu.tr

GİRİŞ

Temelde anlama ve anlatma olarak iki kola ayrılan dört dil becerisi; dinleme, konuşma, okuma ve yazmadan meydana gelmektedir. Anlama becerileri içerisinde yer alan okuma eylemi duyu organlarımız aracılığı ile anlamlandırmanın gerçekleştirildiği zihinsel bir süreçtir.

Okuma bireyde motor beceriler ve zihinsel faaliyetler sonucu gerçekleşen bir etkinliktir. Temel dil becerilerden biri olan okuma olayları doğru ve anlamlı bir biçimde analiz edip, sentezlemesini ve yorumlamasını sağlayan önemli bir beceridir (Gömleksiz, 2004, s. 2). Okuma sorgulama, olay ve durumlar arasında ilişki kurma, yeni fikirler üretme, kendini ifade etme gibi kazanımların yanında bireyin eğitim hayatındaki başarı cetveline de yansıyan eylem olarak kabul görmüştür. Demir (2009, s. 720) e göre ise okuyucunun yazılı metne yönelik olarak gerçekleştirdiği bir süreci oluşturan okuma, işaretlerle oluşturulmuş bir metnin fiziksel ve bilişsel işlemlerle çözülmesi, metnin anlamının ortaya çıkarılmasıdır. Öğrenme sürecini doğrudan etkileyen ve kültürel bilgi birikimi sağlayan bir eylem olan okumayı, Coşkun (2002, s. 231) okuma, görme, dikkat, algılama, hatırlama, seslendirme, anlamlandırma, sentezleme, çözümlenme ve yorumlama gibi farklı bileşenlerden oluşan, karmaşık bir zihinsel süreç olarak tanımlar.

Genellikle özel eğitim ve ilgi ile geliştirilen bu zihinsel sürecin süreklilik kazanarak bir davranış haline gelmesi ise okuma alışkanlığıdır (Oladunjoye, 2009, s. 97). Okuma alışkanlığı, okumayı kişinin bir ihtiyaç olarak algılaması ve okuma eylemini, hayatının her evresinde sürekli ve düzenli bir şekilde devam ettirmesidir (Şahin, 2009, s. 216). Bireysel ve toplumsal boyutları olan okuma belirli aralıklarla yinlendiği zaman birey okuma alışkanlığı kazanmış olur. Okumanın bir anlamda otomatikleşmiş bir davranışa dönüştürülmesi olarak tanımlanan (Aksaçlıoğlu & Yılmaz, 2007, s. 6) okuma alışkanlığının kazanıldığı dönemin çocukluk dönemi olduğu bilinmektedir. Bu sebeple okuma alışkanlığı ve kitap sevgisinin kazanılmasında, asıl hedef kitle, ilk ve orta dereceli okullarda okuyan öğrenciler olmalı ve özellikle sınıf öğretmenleri zaman ayırmalıdır (Ryles,1996; Şahin, İşcan & Maden, 2009, s. 185).

Bireyin okuma alışkanlığı kazanmasında etkili olan pek çok unsur vardır. Çocuğun doğduğu çevre, aile ortamı ve okul dönemi bu unsurlar arasında gösterilebilir. Kurulgan ve Çekerol (2008, s. 241) çocuğun ya da gencin okuma alışkanlığı kazanmasında, özellikle aile içinden okuma alışkanlığına sahip bir örneğe gereksinim olduğunu savunurken, yine Yılmaz (2006) ın yaptığı araştırmaya göre istenen düzeyde okuma alışkanlığına sahip olan bireylerin ailelerinin de okuma alışkanlığına sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca Şahin (2009) in yaptığı araştırma öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyleri ve okuma alışkanlıkları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Bu da okumanın alışkanlık düzeyine ulaşması için bireysel istek ve ilgilerin de en az çevresel ve ekonomik şartlar kadar etkili olduğunu gösterir. Phillip (1990) insanların ne okuyacakları konusunda serbest bırakıldıklarında okuma alışkanlığını kazanacaklarını savunmaktadır. Arı ve Okur (2013, s. 308) ise çocuk ve gençlik edebiyatının çocuğun kitapla tanışmasında ve bu alışkanlığı kazanmasındaki önemini belirtmişlerdir.

Öğrencinin içinde bulunduğu eğitim sistemi de okuma alışkanlığı edinmesinde rol oynamaktadır. Bireyin okuma aracılığı ile iletişim becerilerinden eğitim öğretimdeki başarısına kadar kendisini geliştireceği her alana hizmet edebilecek doğru bir eğitim sistemi ile karşı karşıya getirilmesi gerekmektedir. Türkiye’de eğitim; ilköğretim, lise, üniversite ve hatta meslek öncesi dönemde oldukça yüksek düzeyde yarışmaya dayalı sınavların olduğu bir sisteme sahiptir (Çapulcuoğlu & Gündüz, 2013, s. 202-203). Bu nedenle Sadioğlu ve Bilgin (2008, s. 821) okullarda derslerde yapılan okuma etkinliklerinin daha çok bilgilendirmek, kimi zaman ezberletmek amacıyla gerçekleştirildiğinden, öğrencilerin okuduklarını anlama, üzerine düşünme, irdeleme, sorgulama, değerlendirme aşamalarına önem verilmediğini ve öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanamadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencinin sınava hazırlandığı bu dönem, kendisini hem akademik hem de sosyal yönden geliştirebileceği diğer aktivite ve faaliyetlerden soyutlandığı sonuç odaklı bir süreç olarak tanımlanabilir. Öğrencinin akademik yaşamına nasıl devam edeceği Türk Milli Eğitim Sistemi’nde merkezi sınavlardan aldıkları sonuçlara göre belirlendiği için söz konusu süreçte öğrenci üzerinde oluşturulan baskı ve zorlamalar kaygı gibi davranış bozukluklarının da temelini oluşturur ve okuma alışkanlığı kazanmasını engeller (Hanımoğlu & İnanç, 2011). Öğrenci başarısının yalnızca yerleştiği okul türüne göre ölçüldüğü sınav odaklı eğitim sistem bunun doğal bir sonucudur.

Ülkemizin % 90’ından fazlasının okur-yazar, ancak okuma oranının % 4,5 olduğu düşünüldüğünde, Türkiye’de 2004 yılından itibaren ilköğretimde uygulamaya konulan yeni öğretim programının bazı olumlu değişiklikler yaratmasına karşın genelde okuma alışkanlığını içeren bir eğitim politikası ile eğitim sisteminin bulunmayışının okuma alışkanlığı konusundaki en büyük sorunlardan biri olduğu görülmektedir (Can, Türkyılmaz & Karadeniz, 2010; Yılmaz, Köse & Korkut, 2009).

Ulusal Sanat Fonu’nun (2004) araştırmasına göre her sosyal ve eğitim seviyesinde düşüş gösteren okuma alışkanlığını (Nathanson, Pruslow & Levitt, 2008, s. 318) bireye kazandırmak adına eğitim öğretimde gerçekleştirilebilecek reformlara fayda sağlayacağı düşünüldüğü söz konusu seviyenin okuma alışkanlıkları bu çalışmada elde edilen nitel veriler doğrultusunda ele alınmıştır.

Alan yazında; öğretmen adaylarının okuma alışkanlıklarına yönelik (Batur, Gülveren & Bek, 2010; Yılmaz, 2006; Kuş & Türkyılmaz, 2010), üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlıklarına yönelik (Akanda, Hoq & Hasan, 2013; Yılmaz, Köse & Korkut, 2009) öğrencilerin okumaya ilişkin tutumlarının incelendiği (Arslan, Çelik & Çelik, 2009; Balcı, Uyar & Büyükikiz, 2012), ilköğretim öğrencilerinin okuma alışkanlıklarına yönelik (Mete, 2012; Çakmak & Yılmaz, 2009; Mckool, 2007), televizyon/bilgisayar kullanımının (Aksaçoğlu & Yılmaz, 2007), enflasyonun (Meral, 2005) okuma alışkanlığı üzerindeki etkilerine yönelik çalışmalar yer almaktadır.

Bu çalışmalar dikkate alındığında 8.sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığının merkezi bir sınava hazırlık sürecindeki durumu, bu sürecin okuma alışkanlığına etkisinin incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu doğrultuda bu çalışmanın amacı LGS sürecinin 8.sınıf öğrencilerinin sosyal ve akademik başarısında rol oynayan okuma

alışkanlığı üzerindeki etkisini incelemektir. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğrencilerin okumayı sevme durumları ve okuma alışkanlıkları nasıldır?
2. Öğrencilerin okuma durumları ilkokul ve ortaokul yıllarında nasıldır?
3. Öğrencilerin kütüphane kullanma alışkanlıkları ve kitabı temin etme durumları nasıldır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Merkezi bir sınav olan LGS sınav sürecinin 8.sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım & Şimşek, 2013, s. 45). Araştırma tarama modeli ile yürütülmüştür. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2015, s. 77).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Ankara Şehit İlker Aydın Ortaokulu ve Trabzon Akçaabat Cumhuriyet Ortaokulunda öğrenim gören 42 8.sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Her iki okuldan 21'er öğrenci alınmıştır. Bu öğrencilerin 14'ü kız 28'i erkektir. 13 yaş grubuna dâhil 28, 14 yaş grubuna dâhil 14 öğrenci bulunmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin gönüllü olmasına dikkat edilmiştir. Araştırmada amaçlı örneklem yöntemi kullanılmıştır. 'Amaçlı örnekleme olası olmayan bir örnekleme yaklaşımı olup çalışmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanır' (Büyükoztürk & diğerleri, 2018, s. 92).

Öğrencilerin Demografik Profilleri

Bu bölümde araştırmaya katılan öğrencilere ait demografik bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırma Grubuna İlişkin Bilgiler

Cinsiyet	Yaş	
	13	14
K	14	-
E	14	14
	28	14
Toplam	42	

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada öğrencilerle merkezi sınava hazırlık sürecinin 8.sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığı üzerindeki etkisine ilişkin görüşlerini almak için yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme katılımcıya önceden belirlenmiş görüşme planının aynen uygulandığı, bunun yanında yeni soruların sorulabildiği esnek görüşmelerdir (Karasar,2015). Mülakat soruları hazırlanmış, üç alan uzmanının görüşleri alınmış ve sorulara son hali verilmiştir. Araştırmacılar mülakat sırasında elde ettikleri bilgiyi video çekimi, ses kaydı veya el yazımı notlar aracılığı ile kaydederler (Creswell, 2016, s. 194). Bu araştırmada yapılan görüşmelerde elde edilen veriler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş ve daha sonra kâğıda geçirilmiştir. Mülakatta demografik bilgiler haricinde 15 soru bulunmaktadır.

Öğrencilerle yüz yüze gerçekleştirilen görüşmeler her bir öğrencide ortalama 15 dakika sürmüştür. Araştırmada elde edilen bulgular, öğrencilerin sorulan sorulara ilişkin verdiği cevaplardan aynen alıntılar yapılarak desteklenmiştir. Verilerin analizinde önceden belirlenmiş temalara göre özetlenen, yorumlanan ve bireylerin görüşleriyle desteklenen veriler için betimsel analiz tekniği kullanılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Görüşme yapılan öğrenciler numaralandırılarak 'Ö' şeklinde kodlanmıştır.

BULGULAR

Öğrencilerin okumayı sevme durumları ve okuma alışkanlıkları

Yapılan görüşmelerde öğrencilere okumayı sevme durumları ve okuma sıklıklarına yönelik sorular sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular öğrenci cevaplarından yola çıkılarak Tablo 2' de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Okumayı Sevme Durumları

İfade	Öğrenciler	Gerekçeler
Okumayı seviyorum	Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö24, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö37, Ö39, Ö40, Ö41	Beni geliştiriyor
	Ö23, Ö25, Ö29, Ö34, Ö38	Paragraf sorusu çözmede yardımcı
Okumayı sevmiyorum / kararsızım	Ö2, Ö5, Ö11	Sıkıcı buluyorum
	Ö1, Ö16, Ö33, Ö35, Ö36, Ö42	Sebebi yok
Toplam	42	

Tablo 2'deki verilere göre 42 öğrencinin 33'ü okumayı sevdiğini belirtirken 9 öğrenci sevmediklerini/kararsız kaldıklarını ifade etmişlerdir. Okumayı sevdiğini belirten 33 öğrencinin 5'i kitap okumanın özellikle sınav sürecinde karşılaştıkları paragraf sorularını çözerken yardımcı olduğu ile ilgili görüşlerini dile getirirken 28 öğrenci kendilerini geliştirdiği için kitap okumayı sevdiğini belirtmişlerdir. Kitap okumayı sıkıcı bulduğu için okuma eylemini gerçekleştirmek istemeyen öğrenci sayısı ise 3'tür. Konuya ilişkin öğrenci görüşleri şu şekildedir: **Ö25:** '*...okumayı seviyorum, günde en az 20 dakika okuyorum*', **Ö28:** '*...kitap okumayı çok seviyorum, gereğinden fazla okuduğum için sıkıntı yaşıyorum*', **Ö36:** '*...hayır kitap okumayı sevmiyorum, günde 10 sayfa belki okuyorum*', **Ö23:** '*...kitap okumak bu süreçte faydalı, paragrafta yardımcı oluyor*', **Ö38:** '*...evet kitap okumanın kesinlikle faydası var, daha hızlı okuyorum paragraf sorularını*'

Tablo 3. Öğrencilerin Okuma Sıklığı

Okuma sıklığı	Öğrenciler	f
Yılda ortalama 10-12 kitap ve üzeri okurum	Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9, Ö13, Ö17, Ö20, Ö22, Ö23, Ö26, Ö28, Ö29, Ö32, Ö34, Ö37, Ö38, Ö39, Ö40	19
Yılda 10-12 kitaptan daha az okurum	Ö1, Ö2, Ö5, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö18, Ö19, Ö21, Ö24, Ö25, Ö27, Ö30, Ö31, Ö33, Ö35, Ö36, Ö41, Ö42	23
Toplam		42

Tablo 3'te öğrencilerin okuma alışkanlıkları yılda okudukları ortalama kitap sayıları doğrultusunda gösterilmektedir. Tabloda görüldüğü üzere 19 öğrenci bir yılda 10 kitap ve üzeri okurken 23 öğrenci 10 kitap/daha az okuduklarını ifade etmişlerdir. Okumayı sevme durumları tablosunda okumayı sevenler grubuna dâhil bazı öğrencilerin yılda 10-12 kitaptan az okudukları tespit edilmiştir (Bkz. **Ö10, Ö12, Ö15, Ö18, Ö19**). Bu durum okumayı sevme ve okuma sıklığı ilişkisinde bir çelişki olduğunu ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin okuma durumlarının geçmiş yıllar ile karşılaştırılması ve sınava hazırlık sürecinin okuma durumuna etkisi

Araştırmada öğrencilerden okuma durumlarının farklı öğrenim kademeleri ile karşılaştırmaları istenmiş ve LGS sürecinin mevcut okuma durumlarını etkileyip etkilemediğine dair sorular sorulmuştur. Elde edilen veriler analiz edilerek Tablo 4 ve 5'te sunulmuştur.

Tablo 4. Öğrencilerde Okuma Durumunun En Yoğun Olduğu Dönemler

Dönem	Öğrenciler
İlkokul	Ö2, Ö3, Ö4, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, 12, Ö16, Ö19, Ö21, Ö23, Ö33, Ö40
Ortaokul	Ö1, Ö5, Ö6, Ö7, Ö14, Ö17, Ö18, Ö20, Ö22, Ö24, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö34, Ö37, Ö38, Ö40, Ö41, Ö42
LGS süreci	Ö13, Ö15, Ö25, Ö26, Ö35, Ö36, Ö39, Ö40
Toplam	42

Tablo 4'teki verilere göre öğrencilerde okuma durumunun en yoğun olduğu dönemler 22 öğrenci ile ortaokul sürecidir. Öğrencilerin 14'ü ilkokulda, 22'si ortaokulda ve 8'i LGS sürecinde en yoğun okuma durumlarını yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Buradaki LGS sürecinden kasıt 8.sınıftır. Konu ile ilgili öğrenci görüşleri şu şekildedir: **Ö3:** '*...ilkokulda çok iyiydi. Dersler çok önemli değildi daha çok okurduk*', **Ö28:** '*...ortaokul. 7.sınıftan itibaren kitabın ne olduğunu fark ettim*', **Ö13:** '*...bu sene daha çok okuyorum, bir programım var. Her akşam 1 saat okurum düzenli*'

Tablo 5. Sınava Hazırlık Sürecinin Öğrencilerin Okuma Durumlarına Etkisi

Etkileme durumu	Öğrenciler
Sınav süreci okuma durumumu olumsuz etkiledi	Ö1, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö16, Ö17, Ö18 Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö24, Ö25, Ö27, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33 Ö34, Ö38, Ö41, Ö42
Sınav süreci okuma durumumu olumsuz etkilemedi	Ö2, Ö5, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö23, Ö26, Ö28, Ö29, Ö35, Ö36, Ö37, Ö39, Ö40
Toplam	42

Tablo 5'teki bulgulara göre LGS'ye hazırlık sürecinin okuma durumunu olumsuz etkilediğini ifade eden 27 öğrenci bulunmaktadır. Araştırmaya katılan 42 öğrencinin 15'i ise sınav sürecinin kitap okuma durumuna herhangi bir etkisi olmadığını belirtmişlerdir. Öğrenciler görüşlerini şu şekilde dile getirmişlerdir: **Ö31:** '*...önceden daha çok okurdum. Sınav için daha çok test ve konu anlatımla çalışıyorum. Etkiledi çünkü sınava kitap okumayla çalışmıyorum*', **Ö26:** '*...sınav süreci okuma davranışımı etkilemedi, düzenli bir şekilde her akşam okudum*', **Ö6:** '*...kitap okumam azaldı, hocalar teşvik etmiyor test çözümler diyorlar*'

Öğrencilerin kütüphane kullanma alışkanlıkları ve kitabı temin etme durumları

Araştırmada öğrencilere kitabı nasıl temin ettikleri ve kütüphane kullanma alışkanlıklarının olup olmadığına yönelik sorular sorulmuş, elde edilen veriler analiz edilerek Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Öğrencilerin Kütüphane Kullanma ve Kitaba Ulaşma Durumları Arasındaki İlişki

Kütüphane kullanma alışkanlığı	Öğrenciler
Kütüphane kullanırım	Ö3, Ö4, Ö9, Ö10, Ö13, Ö14, Ö22, Ö23, Ö27, Ö28, Ö29 Ö32, Ö34, Ö36, Ö38, Ö39, Ö40
Kütüphane kullanmam	Ö1, Ö2, Ö5, Ö7, Ö8, Ö11, Ö12, Ö15, Ö16, Ö17 Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö24, Ö25, Ö26, Ö30, Ö31, Ö33 Ö35, Ö37, Ö41, Ö42
Kitaplarımı değiş tokuş ya da Satın alma yolu ile temin ederim	Ö1, Ö2, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8
Toplam	42

Tablo 6'da görüldüğü üzere kütüphane kullanma alışkanlığı bulunmayan öğrenci sayısı çoğunluktadır. Araştırmaya katılan 42 öğrencinin yalnızca 17'si kütüphane kullanmaktadır. Öğrenciler konuya ilişkin görüşlerini şu şekilde dile getirmişlerdir: **Ö5:** '...kütüphane kullanmak gibi bir alışkanlığım yok, kitaplarımı para verip alıyorum', **Ö22:** '...kitaplarımı kütüphaneden alırım hatta şu anda okuduğum kitap var oradan'. Ayrıca okumayı sevme durumları tablosunda okumayı sevenler grubuna dâhil bazı öğrencilerin kütüphane kullanma alışkanlığı bulunmadığı gözlemlenmiştir (Bkz. **Ö27, Ö28, Ö29, Ö32**).

SONUÇ

Bu çalışmada LGS sürecinin 8.sınıf öğrencilerinin sosyal ve akademik başarısında rol oynayan okuma alışkanlığı üzerindeki etkisini incelemek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda araştırmadan elde edilen sonuçlar ve bu sonuçların ilgili alan yazınla ilişkilendirmesi yapılmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlardan biri 42 öğrencinin 33'ünün okumayı sevdiği yöndedir. Okumayı seven 33 öğrencinin 28'i kitap okumanın kendisini geliştirdiğini belirtmiştir. Kitap okumayı sıkıcı bulduğu için okuma eylemini gerçekleştirmek istemeyen öğrenci sayısı ise 3'tür. Okumayı seven kız ve erkek öğrenciler arasında nicelik bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Buna göre cinsiyet değişkeninin okumayı sevme durumunda etkili olmadığı söylenebilir. Bu sonuç Can, Türkyılmaz ve Karadeniz (2010) tarafından yapılan araştırmayla uyusmamaktadır. Can, Türkyılmaz ve Karadeniz (2010) in bulgularına göre kızların okuma sıklığı erkeklere göre anlamlı farklılık oluşturacak düzeyde yüksek çıkmıştır.

Araştırmaya katılan 42 öğrencinin 19'u bir yılda 10 kitap ve üzeri okurken 23 öğrenci 10 kitap/daha az okuduklarını ifade etmişlerdir. Araştırmada elde edilen bir diğer sonuç öğrencilerin okumayı sevme durumları ile okuma alışkanlıkları arasındaki ilişkidir. Araştırmaya katılan öğrencilerden okumayı seven öğrencilerin tamamının okuma alışkanlığının bulunmadığı gözlemlenmiştir. Sonuçlardan anlaşıldığı üzere okumayı seven fakat düzenli okuma alışkanlığı bulunmayan öğrenciler mevcuttur. Bu durum okumayı sevme ve okuma sıklığı ilişkisinde bir çelişki olduğunu ortaya koymaktadır ve LGS süreci ile ilişkilendirilebilir.

Araştırmada okuma durumunun en yoğun olduğu dönemin 22 öğrenci ile ortaokul süreci olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan öğrencilerin yalnızca 8'i LGS sürecinde en yoğun okuma durumlarını yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre LGS'ye hazırlık sürecinin okuma durumunu olumsuz etkilediğini ifade eden 27 öğrenci bulunmaktadır. Araştırmaya katılan 42 öğrencinin 15'i ise sınav sürecinin kitap okuma durumuna herhangi bir etkisi olmadığını belirtmişlerdir. Araştırmada elde edilen bu sonuç Şahin (2009) tarafından yapılan çalışmayla tutarlılık göstermektedir. Şahin (2009) tarafından yapılan araştırmada da öğrencilerin kitap okumalarına engel olan en önemli nedenin derslerinin yoğunluğu ve sınavlara hazırlanmaları olduğu saptanmıştır.

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç kütüphane kullanma alışkanlığı bulunmayan öğrenci sayısı çoğunlukta olduğudur. Araştırmaya katılan 42 öğrencinin yalnızca 17'si kütüphane kullanmaktadır ve bu öğrenciler arasında kitap okumayı sevdiklerini, kitap okuma alışkanlıklarının bulunduğunu ifade eden öğrencilerin çoğu bulunmamaktadır. Araştırmada elde edilen bu sonuç Şahin, İşcan ve Maden (2009) tarafından yapılan çalışmayla örtüşmemektedir. Şahin, İşcan ve Maden (2009) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin kütüphanelerden yararlanma sıklığı %37,9 Arada Bir; %36.2 Sürekli ; %3.4 Hiç şeklinde çıkmıştır. Bu bulgulardan okul kütüphanesini öğrencilerin sürekli ve arada bir kullandıkları çıkarılmıştır.

Araştırmada ayrıca öğrenciler en sevdikleri kitap türünün roman, kitap kategorisinde de macera olduğunu belirtmişlerdir. Arı ve Okur (2013) 'Öğrencilerin İlköğretim 100 Temel Eseri Okuma Durumu' adlı araştırmalarında ilköğretim 100 temel eser seçkinde en çok okunan metin türünün roman olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Öğrenciler öğretmenlerinin LGS sürecinde kendilerini kitap okumaya değil test çözmeye sevk ettiklerini ifade etmişlerdir.

Bu araştırma yalnızca Ankara Şehit İlker Aydın Ortaokulu ve Trabzon Akçaabat Cumhuriyet Ortaokulunda okumakta olan 42 8.sınıf öğrencisi ile yürütülmüştür. Benzer çalışmalar daha farklı ortaokullarda, kademelerde ve daha geniş örneklem gruplarıyla gerçekleştirilebilir. Araştırmanın sonuçları öğrencilerin okuma durumlarının sınav sürecinden olumsuz etkilendiğini, okumayı seven öğrenci sayısının çoğunlukta olmasına rağmen bu süreçten ötürü okuma davranışını alışkanlık haline getiremediklerini ortaya koymuştur. Öğrenciler, öğretmenleri ve velileri tarafından okumaya teşvik edilebilir.

KAYNAKÇA

- Akanda, A. K. M., Hoq, K. M. G. & Hasan, N. (2013). Reading Habit of Students in Social Sciences and Arts: A Case Study of Rajshahi University. *Chinese Librarianship*, (35). 60-71.
- Aksaçlıoğlu, A.G. & Yılmaz, B. (2007). Öğrencilerin televizyon izlemeleri ve bilgisayar kullanmalarının okuma alışkanlıkları üzerine etkisi. *Türk Kütüphaneciliği*, 21(1), 3-28.
- Arı, G. & Okur, A. (2013). Öğrencilerin İlköğretim 100 Temel Eseri Okuma Durumu. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 17(3), 307-328.
- Arslan, Y., Çelik, Z. & Çelik, E. (2009). Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(26), 113-124.
- Balcı, A., Uyar, Y. & Büyükkız, K. K. (2012). İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları, kütüphane kullanma sıklıkları ve okumaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *Turkish Studies*, 7(4), 965-985.
- Batur, Z. & Bek, H. G. H. (2010). Öğretmen adaylarının okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma: Uşak Eğitim Fakültesi örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 32-49.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2018). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yay.
- Can, R., Türkyılmaz, M. & Karadeniz, A. (2010). Ergenlik dönemi öğrencilerinin okuma alışkanlıkları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 1-21.
- Coşkun, E. (2002). Okumanın hayatımızdaki yeri ve okuma sürecinin oluşumu. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 11(11), 231-244.
- Creswell, John. W. (2016). *Research Design* Çev. Ed.: Selçuk Beşir Demir. Ankara: Eğiten Kitap.
- Çakmak, T. & Yılmaz, B. (2009). Okul öncesi dönem çocuklarının okuma alışkanlığına hazırlık durumları üzerine bir araştırma: Hacettepe Üniversitesi Beytepe Anaokulu örneği. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(3), 489-509.
- Çapulcuoğlu, U. & Gündüz, B. (2013). Öğrenci Tükenmişliğini Yordamada Stresle Başa çıkma, Sınav Kaygısı, Akademik Yetkinlik ve Anne-Baba Tutumları. *Eğitim Bilimleri Araştırma dergisi*, 3(1), 201-218.
- Demir, T. (2009). İlköğretim II. Kademe Öğretmen Adaylarının Okuma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma (Gazi Üniversitesi Örneği). *Electronic Turkish Studies*, 4(3). 717-745.
- Gömlüksiz, M. N. (2004). Geleceğin öğretmenlerinin kitap okumaya ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi (Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneği). *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1-21.
- Hanımoğlu, E. & İnanç, B. Y. (2011). Seviye belirleme sınavına girecek olan ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinde sınav kaygısı, mükemmeliyetçilik ve anne-baba tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(1), 351-366.

- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kurulgan, M. & Çekerol, G. S. (2008). Öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 237-258.
- Kuş, Z. & Türkyılmaz, M. (2010). Sosyal Bilgiler ve Türkçe öğretmeni adaylarının okuma durumları:(İlgi, alışkanlık ve okuma stratejilerini kullanım düzeyleri. *Türk Kütüphaneciliği*, 24(1), 11-32.
- McKool, S. S. (2007). Factors that influence the decision to read: An investigation of fifth grade students' out-of-school reading habits. *Reading improvement*, 44(3), 111-132.
- Meral, P. S. (2005). Enflasyon ve Enflasyonun Okuma Alışkanlığına Etkisi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(19), 309-324.
- Mete, G. (2012). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığı üzerine bir araştırma (Malatya ili örneği). *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 1(1), 43-66.
- Nathanson, S., Pruslow, J. & Levitt, R. (2008). The reading habits and literacy attitudes of inservice and prospective teachers: Results of a questionnaire survey. *Journal of Teacher Education*, 59(4), 313-321.
- Oladunjoye, S. A. O. (2009). Effect of Home Video on the Reading Habit of Literate Nigerian Housewives. *African Research Review*, 3(3), 95-101.
- Phillip, A. (1990). The reading habit–A missing link between literacy and libraries. Retrieved November, 6, 2008.
- Ryles, R. (1996). The impact of braille reading skills on employment, income, education, and reading habits. *Journal of Visual Impairment and Blindness*, 90, 219-226.
- Sadioğlu, Ö. & Bilgin, A. (2008). The Critical Reading Skills of Primary School Students According to Gender Differences and Educational Level of Their Fathers and Mothers. *Elementary Education Online*, 7(3), 814-822.
- Şahin, A. (2009). İlköğretim 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarının sosyo-ekonomik düzeylerine göre incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 215-232.
- Şahin, A., İşcan, A. & Maden, S. (2009). İlköğretim öğrencilerinin okul kütüphaneleri ve sınıf kitaplıklarını kullanma durumları (Erzurum ili örneği). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 183-196.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, Z. A. (2006). The reading habit of elementary school teacher candidates. *Elementary Education Online*, 5(1), 1-6.
- Yılmaz, B., Köse, E. & Korkut, Ş. (2009). Hacettepe Üniversitesi ve Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(1), 22-51.